

Elektrárna Chvaletice má začít vypouštět do ovzduší 57 tun škodlivého čpavku ročně

Elektrárna Chvaletice získala stavební povolení pro obnovení dvou bloků a přechod na technologii, kvůli které bude do ovzduší nově vypouštět další znečišťující látku - páchnoucí čpavek. O tom, zda je stavební povolení platné, rozhodne soud. Povolení totiž bylo uděleno bez EIA, tedy bez posouzení dopadů na životní prostředí.

V květnu 2016 podal Frank Bold proti stavebnímu povolení na obnovu dvou bloků žalobu, v níž usiloval o to, aby bylo stávající stavební povolení zrušeno a před vydáním nového provedena EIA, alespoň v rozsahu tzv. zjišťovacího řízení. Městský soud v Praze nejprve žalobu zamítl, ale v září 2018 mu ji Nejvyšší správní soud vrátil zpět k opětovnému posouzení. **Ústní jednání je nařízeno na 10. prosince 2018.**

Jedním z důvodů, proč by podle zástupců Frank Bold měla být studie dopadu na životní prostředí provedena, je čpavek, který začne do ovzduší modernizovaná elektrárna vypouštět. Čpavek je obvykle problémem zejména u zemědělských provozů - emise 57 tun této látky ročně, které uvádí technická specifikace zařízení, které bude ve Chvaleticích použito¹, jsou srovnatelné s emisemi, které by vypouštěl velkočov s 9000 prasaty². Elektrárna se tak stane 13. největším emitentem čpavku v republice.

Elektrárna Chvaletice přitom musí snížit emise vypouštěných škodlivin, aby splnila zákonné normy a mohla až do roku 2030 spalovat uhlí. Limity pro vypouštění oxidů dusíků stanovené směrnicí o průmyslových emisích, tedy 200 mg/m³, které platí od roku 2016, zatím neplní žádný z bloků. Chvaletice ale mají výjimku do roku 2020 a bez obnovení dvou bloků by tak musela v tomto roce ukončit provoz.

Žaloba proti stavebnímu povolení bez EIA

„EIA je povinná pro tzv. nadlimitní záměry, kam patří i Elektrárna Chvaletice. Protože se však jednalo jen o přestavbu, a ne o stavbu nové elektrárny, bylo rozhodující, zda může přestavba mít významný negativní vliv na životní prostředí. Jestli ano, je nutné tento vliv posoudit v rámci EIA. Jestli ne, EIA se neprovádí. Ministerstvo životního prostředí se přiklonilo k druhé variantě. Stačilo mu, že elektrárna sníží emise některých látek a čpavek či další potenciální dopady a okolí nepovažovalo za podstatné. Podle našeho názoru postupovalo chybně. Existují i jiné technologie, které by byly pro životní prostředí vhodnější.“ vysvětluje právnička **Laura Haiselová** z organizace Frank Bold.

¹ Vyjádření Ministerstva životního prostředí ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 87913/ENV/14

² 57 tun čpavku vypouští například výkrmna prasat Agro Jesenice. Areál má kapacitu 750 prasnic, 3000 ks dochovu selat a 5600 ks ve výkrmu. Zdroj: <http://www.agrojesenice.cz/chov-prasat/> a <https://portal.cenia.cz/irz/formularUnikyPrenosy.jsp>

Čpavek a jeho vliv na člověka

Čpavek není zahrnut mezi látkami, pro které zákon o ochraně ovzduší stanovuje limitní hodnoty koncentrace. Kvůli své těkavé povaze se v ovzduší chová jinak než jiné sledované látky. Jeho pohyb ve vnějším prostředí je obtížné matematicky namodelovat. Přestože čpavek není v koncentracích, které se vyskytují ve vnějším ovzduší, pro lidské zdraví vysoce rizikový, přispívá k okyselení vody a půdy a je toxický pro vodní organismy.³ Lidem vadí zejména jeho štiplavý zápach, připomínající rozkládající se organické zbytky.

„Emise čpavku, v případě překračování čichového prahu v dýchací zóně člověka, způsobují především znečištění prostředí zápachem, který lze popsat jako odporný a dráždivý. Obtěžování zápachem čpavku se vyskytuje již při velmi nízkých koncentracích této látky v ovzduší, při vyšších koncentracích může docházet k podráždění sensorických nervů v horních cestách dýchacích a poškození nosní sliznice. Jde o látku akutně dráždivou.“ říká **MUDr. Eva Rychlíková** (Zdravotní ústav se sídlem Ústí nad Labem).

Chvaletická elektrárna a emise

Elektrárna Chvaletice je 3. největší českou uhelnou elektrárnou, byla postavena v letech 1973-1979 a v roce 2013 ji od dceřiné společnosti ČEZu koupila společnost Severočeská energetická Pavla Tykače. Od roku 2016 elektrárna neplní zákonné emisní limity pro prachové částice a oxidy dusíku, stanovené evropskou směrnicí o průmyslových emisích. Tento stav byl legalizován výjimkou udělenou Ministerstvem životního prostředí.⁴

„Jsem rozhořčen postupem MŽP, které prodloužilo životnost a vypouštění exhalací elektrárny Chvaletice o další roky, aniž by se k tomu mohla vyjádřit veřejnost,“ říká **Jan Linhart** ze spolku Zastavme elektrárnu Chvaletice. *„Je to pohrdání občany nejen Pardubicka, kteří jsou zatěžováni i dalšími, byť lokálními, zdroji znečištění. Elektrárna, jejíž provoz měl skončit nejpozději v roce 2020, bude znečišťovat ovzduší dalších 10 let.“*

Od srpna 2021 začnou platit přísnější evropské emisní limity.⁵ Není přitom jasné, zda je bude Elektrárna Chvaletice po rekonstrukci plnit, nebo zda bude opět žádat o výjimku. Při rekonstrukci totiž byla použita levnější technologie SNCR, namísto technologie SCR, která je pro snižování emisí efektivnější a navíc s ní díky katalyzátoru nejsou spojeny tak významné emise čpavku.

Kontakt:

Kristýna Vojtíšková, PR Frank Bold - kristyna.vojtiskova@frankbold.org, +420 734 440 603

³ <http://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/ucinky-kyseleho-deste-na-lesni-a-vodni-ekosystemy-1.pdf>, str. 94 // U.S. EPA. Aquatic Life Ambient Water Quality Criteria for Ammonia - Freshwater. U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC, EPA 822-R-13-001, 2013.

⁴ tzv. Přechodný národní plán od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2020. [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prechodny_narodni_plan_cr/\\$FILE/OOO-PNP_CR_2014-11_17_REV_vestnik-20170719.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prechodny_narodni_plan_cr/$FILE/OOO-PNP_CR_2014-11_17_REV_vestnik-20170719.pdf)

⁵ Tzv. Závěry o BAT pro velká spalovací zařízení, schváleny 8/2017. Jejich znění bylo známé několik let dopředu. Elektrárna má čtyři roky na to, aby se jim přizpůsobila.